

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค ด้าน
สาธารณสุข ใน 5 หมู่บ้านที่ได้รับรางวัล อำเภอเชียงคำ
จังหวัดพะเยา

ชื่อผู้เขียน นายปรีชา แก้วคำปา

สาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราภรณ์ ปิ่นฉวี	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ บุษบง	จำเริญดารารัตน์ กรรมการ
อาจารย์ อุทัยวรรณ	กาญจนกมล กรรมการ
อาจารย์ อุดง	ศิลป์ประเสริฐ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคด้าน
สาธารณสุขในหมู่บ้าน ค้นหาทางเลือกในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในชุมชน เป็นการ
ศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากประชากรที่เกี่ยวข้อง คือ
ผู้บริหารระดับจังหวัด ระดับอำเภอ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยพื้นที่ตั้งกลุ่ม และแบบสอบถามสมาชิก
กลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคในหมู่บ้านที่ชนะการประกวดหมู่บ้านคุ้มครองผู้บริโภค ปีงบประมาณ 2536
จำนวน 5 กลุ่มของอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เก็บข้อมูล 2 ครั้ง โดยใช้เครื่องมือลักษณะเดียวกัน
ครั้งแรกเก็บข้อมูลในเดือนกรกฎาคม 2537 ครั้งที่สองเก็บข้อมูลในเดือนธันวาคม 2540 วิเคราะห์
ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลที่จัดเก็บทั้งสองครั้งมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก โดยสรุปกลุ่มเกิด
ขึ้นจากการผลักดันของภาครัฐ มีลักษณะเป็นกลุ่มเปิด สำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้าเป็นสมาชิก
และประกอบกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีโครงสร้างของกลุ่ม
อย่างเป็นทางการ สมาชิกมีสถานะภาพทางสังคมหลากหลาย เช่น อาสาสมัครคุ้มครองผู้บริโภค
(อคบ.) สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เจ้าของร้านค้า ผู้สูงอายุและผู้ใหญ่บ้าน
อาชีพหลักเป็นเกษตรกร ค้าขาย และรับราชการส่วนท้องถิ่น การทำงานของกลุ่มกำหนดโดยคณะ

กรรมการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ขนาดของกลุ่มมีทั้งคงที่และลดลง กลุ่มมีความต่อเนื่องของสมาชิก กิจกรรม สามารถดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมซึ่งเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตปกติ แม้ว่ากรรมการและสมาชิกบางส่วนได้ปรับมาจากกลุ่มอื่นๆ อาทิเช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มผู้สูงอายุ แต่สมาชิกทุกกลุ่มให้เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมเพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ ได้ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และที่สำคัญได้ช่วยเหลือชาวบ้าน แสดงถึงความเข้าใจของสมาชิกที่มาช่วยงานด้านนี้ แม้จะมีปัญหาของการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มของสมาชิกน้อยไปบ้าง แต่งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหมู่บ้าน ก็ยังสามารถจะดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

การศึกษากระบวนการกลุ่มในชุมชนเฉพาะด้านการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพประชาชน/ชุมชนที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และมีความพร้อมที่จะร่วมดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค ภายใต้การแนะนำและสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ/เอกชน โดยมีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานของกลุ่มเหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชน สภาพสังคม วัฒนธรรม การเมืองท้องถิ่น เศรษฐกิจ และการศึกษาของคนในชุมชนนั้นๆ ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมดำเนินงานที่ยั่งยืน และก้าวไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงพลังความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ของชุมชนที่มีความเสมอภาคและเป็นไททางความคิด โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยเป็นหลักการพื้นฐาน และการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ทำให้เกิดทักษะชีวิตสามารถตัดสินใจกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้ การพัฒนาจิตสำนึกของการทำงานร่วมกันเป็นทีม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี จะเป็นพลังทำให้กลุ่มสามารถค้นหาและตรวจสอบความเป็นจริง เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงความไม่เป็นธรรมในสังคมได้ ไม่ว่าในเรื่องเศรษฐกิจหรือสุขภาพ

Independent Study Title Model of Public Health Consumer Protection Groups in Five Awarded Villages Chiang Kham District Phayao Province

Author Mr. Preecha Kaewkhampa

Master of Public Health Public Health

Examining Committee :

Assistant Professor Waraporn	Pannavalee	Chairman
Associate Professor Budsabong	Jamroendararasame	Member
Lecturer Uthaiwan	Kanchanakamol	Member
Lecturer Adung	Silprasert	Member

Abstract

The purpose of this study was to investigate model of public health consumer protection groups in the village, to find alternative methods of community public health consumer protection. Questionnaires and in-depth interviews were performed for gathering data from relative populations, including public health consumer protection chiefs, officer chiefs in district and villages, and members of consumer protection groups in five awarded villages 1993. Two cross-sectional data collections were done in July 1994 and December 1997, then analyzed by descriptive statistics and content analysis.

The results of this study showed that consumer protection groups were dictated by community health officers. The group was open for all those interested to be a member and take action within the community health team supported. Groups were officially organized structures with several social status members, such as consumer health volunteers, public health volunteers, retail store owners, housewives, the elderly and public officers, with occupations in agriculture, merchandise and local bureau. Group activities were directed by an elected committee to serve its objectives. The development of group life had both instant and decreased in amount of members but all of them had continued their member situation and activities. Groups can act

though the local culture, that relates to their daily life. Although a few had participated in group's activities because most of them were members in several community groups, such as housewife groups, voluntary groups, elderly groups. But all of them had seen that they had been educated in consumer health, and could use it in daily life and they could also help other people in their communities. However public health consumer protection in communities still be able to achieve the goal.

The consumer group study for community developed in group participated in consumer protection under counseled and supported by relative government or non-government organizations to have appreciated group models with there context, geographic, social content, local culture, politics, economic and education. So these models must be applied for sustainable participation development and goal for quality of life. This must be changed in the ability of thinking, analyzing and consideration that effected from learning background of equity and independent mind people, base on democratic concept and participatory learning. And this process can improve people's life-skills to help them live a better. The development of teamwork attitude, rational thinking and peaceful solutions to conflict will empower groups to search and investigate the truth for changing non-equity in both economics or health.